

Gäller för: Socialtjänst, vårdcentraler, öppenvårdspsykiatri, länsgemensam psykiatri samt gemensamma verksamheter	Godkänd av: Lokal ledningsgrupp – 1:a linjens chefer inom socialtjänst, vårdcentraler och öppenvårdspsykiatri	Utarbetat av: Lokal ledningsgrupp	Revisionsansvarig: Lokal ledningsgrupp
Utgåva: 3	Giltighetstid: 2010-05-31 – 2020-02-28		Reviderad: 2017-05-31, 2018-06-19

Lokal överenskommelse – Karlstad, Forshaga, Kil och Hammarö kommun

Vård och stöd vid missbruk och beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel och spelmissbruk för personer 18 år och äldre

Vård och behandling för personer med missbruks- och beroendeproblem utgör ett gemensamt ansvar och uppdrag för både kommunens socialtjänst och landstingets hälso- och sjukvård. Former och rutiner ska finnas för ett samlat ansvarstagande för personer som har behov av insatser från flera aktörer. I varje samverkansärende med patientens/klientens godkännande upprättas en SIP (där samarbetsformer ej är aktuella/pågående) som tydligt anger vilken vårdorganisation som är ansvarig för de olika insatserna. Arbetssättet ska utmärkas av samverkan såväl internt i egen organisation som med vårdgrannar och andra samarbetsaktörer.

Vårdcentralerna har ett ansvar för personer med alkoholmissbruk och alkoholberoende. Vårdcentralerna ska erbjuda tidiga insatser samt stöd och behandling för alkoholproblem och måttlig problematik av psykisk ohälsa samt behandling för somatisk problematik. Vid komplicerad beroendeproblematik ska samarbete ske med psykiatri och i förekommande fall med lokal beroendemottagning. Möjlighet skall finnas till poloklinisk avgiftning för personer med alkoholmissbruk och alkoholberoende. Vad det gäller personer med narkotikamissbruk finns ett ansvar att upptäcka och remittera.

Psykiatri har ett ansvar för personer med narkotikamissbruk/beroende, blandmissbruk/beroende och psykiatrisk problematik. Vid behandling av personer med komplexa vårdbehov/samsjuklighet på grund av psykisk störning och missbruk ska detta ske samtidigt och integrerat i samverkan med beroendevården och socialtjänst, om behov föreligger. Psykiatri ska utreda, diagnosticera och erbjuda lämplig behandling i de fall funktionshindret kräver specialistpsykiatriska insatser. Behandling med personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och missbruk ställer krav på integrerade insatser

Socialtjänst har ett brett ansvar för kommuninnevånare som regleras i socialtjänstlag; *socialnämnden ska aktivt se till att personer med missbruk får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket* samt *socialnämnden ska i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning*. Hjälp ska finnas i form av rådgivning, utredning och bedömning samt biståndsbedömda insatser i form av psykosocialt stöd och psykosociala behandlingsinsatser

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Kontaktuppgifter	<p>Gripen Receptionen Tel: 054 61 66 18</p> <p>Herrhagen Enhetschef Katarina Andrén Tel: 070-25 76 550 054-61 67 68</p> <p>Kronoparken Enhetschef Josephine Esse Tel: 054-61 69 35</p> <p>Molkom Enhetschef Anki Duvevik Tel: 0553-419 23</p> <p>Rud Enhetschef Anki Duvevik Tel: 0553-419 23</p> <p>Skåre Enhetschef Jennie Forsgren Tel: 054-61 75 58</p> <p>Västerstrand Enhetschef Madelene Johanson Tel: 054-61 87 48 Birgitta Västlund-Holmström, psykiatriisjuksköterska Tel: 054-61 84 56</p> <p>Åttkantens Vårdcentral: Vårdgrannetelefon 070-2853461</p> <p>Kasernhöjden Vårdcentral: Vårdgrannetelefon -Akuta ärenden 010-1285105 -Adm. Ärenden 010-1285101</p> <p>Vålbergs Vårdcentral: Vårdgrannetelefon 054-7708830</p>	<p>Kontakt center 054 – 540 50 00 (Kontaktcenter)</p> <p>För unga – (under 25 år) Enheten för unga vuxna</p> <p>För vuxna (över 25 år) Vuxenavdelningen</p>	<p>Vårdgrannetelefon Tel: 070-210 70 09</p> <p>Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvård.</p>	<p>Laromottagningen och ILN (individuell läkemedelsnedtrappning) Tel: 054-61 97 51</p> <p>Laro: Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvården.</p> <p>ILN: Remiss från förskrivande läkare inom hälso-och sjukvården</p>	<p>Beroendecentrum Värmland Tel: 054-61 98 47 Hemsida: Värmlands vårdförbund Vårdbegäran via social-tjänst i hemkommun</p> <p>Första linjen unga Karlstadområdet Tel: 054-61 45 00 SMS: 070-24 49 511</p>
Prevention och tidiga Insatser s 9	<p>Alla Vårdcentraler Samtal om levnadsvanor</p> <p>Åttkanten Samtal om levnadsvanor, bruk och missbruk (alkohol, droger, läkemedel, tobak, mat, spel, sex). Rökavvänjning</p>	<p>Fältgrupp och uppsökande verksamhet.</p> <p>Samtal om alkohol/ droger med MI som förhållningssätt.</p>		<p>ILN: Konsultation, information och uppföljning på VC, psykiatri med flera.</p>	

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
	Gripen Rökavvänjning Aktivt arbete med att minska förskrivning av beroendeframkallande läkemedel Herrhagen Kort rådgivning rökavvänjning Kronoparken, Molkom, Skåre Kort rådgivning. Livsstilskurser, rökavvänjning Rud Kort rådgivning, rökavvänjning Västerstrand Kort rådgivning				
Bedömningsinstrument s 9	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT och DUDIT 	AUDIT, DUDIT som screening Vidare kartläggning/ screening med Alcohol-E och/eller DUDIT-E i vissa fall. ASI – Addiction Severity Index i kombination med social utredning vid missbruk/beroende.	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT DUDIT 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> EQ-5D AUDIT/DUDIT ASI IDS100 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> AUDIT/DUDIT Alcohol-E/DUDIT-E ASI IDS100 SCL90 HAD KASAM FREDA
Medicinska test alkohol s 10	<ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft - alkometer Blodprover (GT, CDT, PEth) Samt det som begärs av transportstyrelsen 	<ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft - alkometer 	<ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft med alkometer. Mätning av nyligen intagen alkohol i blod samt urinprov. 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> Blodprover (EtG, CDT, ALAT, ASAT, MVC, med flera) Alkohol i utandningsluft med alkometer. 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft med alkometer vid inskrivning Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Medicinska test droger s 10	Gripen Drogsscreening Åttkanten Screening, övervakade urinprov Övriga Urinprov, inga snabbtester	<ul style="list-style-type: none"> Urinstickor, snabbtest Urinprov, lab. Alltid i kombination med insats (utredning, behandling eller psykosocialt stöd)	<ul style="list-style-type: none"> Urinstickor Urinprov, lab Eventuellt salivprov 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> Salivprover Urinstickor multi – 15 Urinprov, lab Blodprover (koncentrationsprover) 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> U-stickor, snabbtest U-prov, lab. Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Abstinensbehandling s 11	Bensodiazepiner vid alkoholabstinens	Vid planerad abstinensvård Beroendecentrum eller andra HVB-hem (Hem för vård eller boende) som kommunen har		Laro: Substitutionsbehandling	Beroendecentrum: Abstinensbehandling alkohol, narkotika.

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
		avtal med. Krävs utredning och formellt fattat biståndsbeslut. Vid akuta behov samt medicinsk behandling i öppenvård hänvisa till landstingets resurser (se länsdokumentet s 11 – 12). Kommunen kan komplettera med psykosocialt stöd/ behandl.			Medicinsk behandling + psykosocialt stöd/ behandling/utredning
Läkemedelsbehandling Alkoholberoende s 10	Gripen <ul style="list-style-type: none"> • Antabus • Campral Åttkanten <ul style="list-style-type: none"> • Antabus • Campral • Naltrexon Övriga <ul style="list-style-type: none"> • Disulfiram • Akamprosot • Naltrexon • Nalmefen (ej Herrhagen) 		Vid samsjuklighet rekommenderade läkemedel.	Laro: Antabus	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Läkemedelsbehandling Nedtrappning av ordinerade läkemedel – bensodiazepiner/ opioider s 11	Princip att den vårdgivare som startar medicinering också primärt ansvarar för försök att avsluta den Försök till poliklinisk nedtrappning i första hand. I andra hand remiss till psykiatrin-Laro/ILN för utredning/ställningstagande till nedtrappning Åttkanten Ej via 1177 Ej till okänd/ny patient. Alltid plan för utsättning. Remiss ILN vid behov. Remiss smärtklinik eller neurolog i vissa fall.		Princip att den vårdgivare som startar medicinering också primärt ansvarar för försök att avsluta den. Upptäcka ett missbruk/ beroende och ta ställning till poliklinisk nedtrappning. Svårare problematik hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri /ILN	ILN: Nedtrappning av ordinerade läkemedel	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Läkemedelsbehandling av opioidmissbruk/ beroende s 12	Remiss till psykiatrin-Laro för utredning/ställningstagande till läkemedelsassisterad behandling	Hänvisning/remiss till psykiatrin-Laro	Vid upptäckt hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri/ Laro-mottagningen	Laro: Enligt HSLF -FS 2016:1, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende.	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Psykologisk och psykosocial behandling alkohol S 13	<ul style="list-style-type: none"> • Stödsamtal • MI • KBT Kronoparken <ul style="list-style-type: none"> • MET • Brief intervention Molkom, Rud, Skåre, Västerstrand, Herrhagen <ul style="list-style-type: none"> • MET 	<ul style="list-style-type: none"> • ÅP • KBT • MET • CRA • 12-stegsbehandling • PDT • Par- och familjesamtal 	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänst eller VC	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling bensodiazepiner s 13	<ul style="list-style-type: none"> • Stödsamtal • MI • KBT Kronoparken <ul style="list-style-type: none"> • Brief intervention Västerstrand <ul style="list-style-type: none"> • Ej KBT Ättkanten <ul style="list-style-type: none"> • Brief Intervention • Internetstödd KBT 	Hänvisning till VC och ILN – Individuell läkemedelsnedtrappning, Länsgemensam psykiatri. I förekommande fall kompletterande behandling hos kommunen: <ul style="list-style-type: none"> • ÅP • PDT • MI • 12-stegsbehandling • KBT • CRA 	MI och KBT	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling cannabis s 14	Upptäcka - remiss till socialtjänstens beroendevård	<ul style="list-style-type: none"> • HAP • KBT • ÅP • MI • Par- och familjesamtal 	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Psykosocial behandling enligt HAP-manual Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling centralstimulantia s 14	Upptäcka - remiss till socialtjänstens beroendevård	<ul style="list-style-type: none"> • 12-stegsbehandling • CRA • KBT • ÅP • MI • PDT • Par- och familjesamtal NADA som komplement	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Psykologisk och psykosocial behandling opioider s 14	Upptäcka – remiss till socialtjänstens beroendevård	<ul style="list-style-type: none"> • KBT • ÅP • PDT • CRA • MI • Par- och familjesamtal NADA som komplement	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård
Psykosociala stödinsatser: -arbetsrelaterade s 15	Gripen och Västerstrand Remiss till företagshälsovård	<ul style="list-style-type: none"> • Kombijobb i samarbete med vuxenavd. och IFA • Sysselsättningsplatser via Solareturen 		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsatser: -boendestöd s 15		<ul style="list-style-type: none"> • Boendestöd (personellt). Stöd i förbättrad livskvalité för klienter och brukare med alkohol- och/eller drogproblem • Bostad först 		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsats -anhöriga/ närstående s 15	Närståendesamtal	Anhörigstöd vid Behandlingsenheten eller Nexus och barngrupper vid Familjeavdelningen	I pågående ärenden kan information, råd och stöd samt barnsamtal erbjudas.	Laro: Erbjuder barnsamtal. Kontaktar socialtjänst vid sidomissbruk. Erbjuder samtal närstående, om det efterfrågas.	Beroendecentrum: Erbjuder barnsamtal. Välkomnar barnbesök. Samtalar/screenar "Väld i nära relation", FREDA
Behandling vid samsjuklighet s 16/17	Gripen Utredning och behandling av somatiska sjukdomar, SIP Åttkanten Utredning och behandling enligt rutiner, särskilt fokus på psykiska diagnoser och smärta. Multidisciplinärt bedömningsteam på VC. Vid behov SIP. Övriga <ul style="list-style-type: none"> • Upptäcka och remittera vidare till psykiatri/ socialtjänst • Initiera SIP vid behov • Stödinsatser till exempel vid abstinensbehandling 	Samordnad individuell plan tillsammans med berörda vårdgivare när personen samtycker till detta. Erbjuder psykosocialt stöd och psykosocial behandling i samverkan med landstingets resurser/insatser för målgruppen.	I möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. i samverkan med socialtjänstens beroendevård Vara behjälpliga till socialtjänsten för medicinsk bedömning, SIP. Remiss till somatisk sjukvård vid behov.	Laro: Laromottagningens överläkare handhar all öppenvårdspsykiatri. Vid somatiska besvär hänvisas patient till vårdcentral.	Beroendecentrum: Vid behov medicinsk behandling av båda tillstånden -psykiskt/ beroende. Vid behov medicinsk behandling/åtgärd av fysiskt tillstånd som behöver vård. Neuropsykiatrisk screening samt tillgång psykologsamtal.

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Ungdomar med missbruk och beroendes 18	Gripen Vid misstanke föranleds utredning Övriga Ansvar att upptäcka, remittera och anmäla till Socialförvaltning Stödja och behandla vid mild och måttlig problematik – kontakta Socialtjänst	<ul style="list-style-type: none"> • HAP • CPU • MI • ÅP • KBT • Familjebehandling 	Från 18 år.	Laro: Från 20 år.	Beroendecentrum: Från 18 år – abstinensvård enligt vuxenpraxis.
Missbruk och graviditet s 18	Herrhagen Finns ingen BMM. Vid besök av gravida på vårdcentralen samtal om levnadsvanor. Identifierat riskbruk: Kort rådgivning enligt MI. AUDIT. Omfattande problematik: Kontakta socialtjänst Övriga Barnmorskemottagning (BMM): Inskrivning av gravida, AUDIT -Identifierat riskbruk: kort rådgivning enligt MI. -Omfattande problematik: kontakta Socialtjänst	Följer rutin och ansvarsfördelning internt inom förvaltningen samt externt (s18 i länsöverenskommelsen)	Upptäckt och stöd för nedtrappning och vid behov remittera till specialistmödravård och socialtjänsten.	Laro: Eventuell ändring i medicinering. Vid behov kontakt med mödravård, socialtjänst och förlossningen.	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelsen (s18)
Brukarmedverkan s 18	Övriga Brukare/patient skall ha inflytande över vården hen är föremål för Informera och hänvisa till Brukarrådets fasta besökstid varje vecka vid psykiatrihuset	Vuxenavdelningens inflytandeplan, VIF (Vuxenavdelningens inflytanderåd) samt medverkan från länsövergripande brukarråd i vissa fall. KBU – kund och brukarundersökning genomförs kontinuerligt i förvaltningen.	Hänvisa till brukarråd och brukarföreningar.	Laro: Hänvisar till brukarrådets dag i "Förgätmigej" i Psykiatrihusets entré.	Beroendecentrum: Brukarenkäter vid avslutat vårdtid. Brukarrådsbesök varje vecka på avdelningen. Brukarstyrda brukarrevisioner har genomförts vartannat år.
Dopningsmissbruk s 22-29	Ansvar att upptäcka och remittera till specialistfunktion-symtomrelaterade t ex psykiatriska symtom till psykiatri, cirkulationssymtom till kardiologen. Vid misstanke utredning och ev. remiss. Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro	Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro	Upptäcka och motivera till nedtrappning samt remiss till specialistfunktion inom hälso- och sjukvård för vidare utredning och behandling. Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro	Laro: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland

	Vårdcentraler Gripen, Herrhagen, Kronoparken, Molkom, Rud, Skåre och Västerstrand	Socialtjänst Karlstad kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Spelmissbruk/beroendes 30-38	<p>Personer som söker vårdcentralen med anledning av spelmissbruk men inte har kontakt på annan enhet skall få hjälp med sitt spelmissbruk via vårdcentralen</p> <p>Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 Vid samsjuklighet: remittera till psykiatri.</p> <p>Vid behov samverka med kommunens socialtjänst.</p> <p>Om det finns barn i familjen som riskerar att falla illa ska anmälan göras till socialtjänst.</p>	<p>Personer med kontakt inom socialtjänsten för annat missbruk och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom socialtjänsten</p> <p>Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling</p> <p>-Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig</p>	<p>Personer med kontakt inom psykiatri och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom psykiatri</p> <p>Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling</p> <p>-Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig</p> <p>Hälsa- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov</p>	<p>LARO: Vid utredning och bedömning av sökande till substitutionsbehandling uppmärksamma spelproblem</p> <p>NP-mottagningen: Screening och ev. insats för spelproblem görs av remitterande vårdgivare.</p>	<p>Beroendecentrum: Uppmärksamma, screena och bedöma spelproblem</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Har ansvar för att upptäcka och därefter lotsa vidare till annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård</p> <p>Anmälningsplikt till socialtjänsten upp till 18år.</p> <p>Hälsa- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov av råd, stöd och information.</p> <p>Information om att Reflexen finns för barn och ungdomar.</p>
Spelmissbruk/Bedömningsinstrument s 37	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folkhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: ASI-spel, NODS eller PGSI</p> <p>Folkhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folkhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>LARO:</p> <p>Upptäcka spelproblem - NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma spelproblem - NODS eller PGSI</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Använder ASI-spel samt NODS</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Upptäcka/bedöma: NODS-PERC Folkhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>Vid upptäckt lotsas personen vidare till rätt instans inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård</p>
Spelmissbruk/Behandling s 37	<p>Behandla: KBT i kombination med MI alt. KBT med inriktning på spelmissbruk</p>	<p>Psykologisk och psykosocial behandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning -Ekonomiskt bistånd -Skuldsanering 	<p>Psykologisk och psykosocial behandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning 	<p>LARO: Utförs av annan vårdgivare – socialtjänst eller öppenvårdspsykiatrisk mottagning. SIP kan förekomma.</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Behov av insats för spelproblem meddelas respektive uppdragsgivare inom socialtjänst.</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Utförs av annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård. SIP kan förekomma</p>

	Vårdcentralen Forshaga	Socialtjänsten, Forshaga kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Kontaktuppgifter	Enhetschef Cecilia Hane Tel: 054-61 89 29	Socialtjänsten samt Beroendemottagningen Trappan. Tel: Växel 054-17 20 00	Vårdgrannetelefon Tel: 070-210 70 09 Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvård.	Laromottagningen och ILN (individuell läkemedelsnedtrappning) Tel: 054-61 97 51 <i>Laro:</i> Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvården. <i>ILN:</i> Remiss från förskrivande läkare inom hälso-och sjukvården	Beroendecentrum Värmland Tel: 054-61 98 47 Hemsida: Värmlands vårdförbund Vårdbegäran via social-tjänst i hemkommun Första linjen unga Karlstadområdet Tel: 054-61 45 00 SMS: 070-24 49 511
Prevention och tidiga Insatser s 9	Samtal om levnadsvanor. Kort rådgivning	Information, rådgivning, motivationssamtal och kartläggningssamtal med MI-förhållningssätt. ANDT-S		ILN: Konsultation, information och uppföljning på VC, psykiatri med flera.	
Bedömningsinstrument s 9	AUDIT DUDIT Alcohol-E DUDIT-E	AUDIT DUDIT ASI ADDIS NODS. Sedvanlig utredning.	AUDIT DUDIT	Laro: EQ-5D AUDIT/DUDIT ASI IDS100	Beroendecentrum: AUDIT/DUDIT Alcohol-E/DUDIT-E ASI IDS100 SCL90 HAD KASAM FREDA
Medicinska test alkohol s 10	Alkohol i utandningsluft med alkometer Blodprover (GT, CDT, PEth)	Utandningsprov	Alkohol i utandningsluft med alkometer. Mätning av nyligen intagen alkohol i blod samt urinprov.	Laro: Blodprover (EtG, CDT, ALAT, ASAT, MVC, med flera) Alkohol i utandningsluft med alkometer.	Beroendecentrum: Alkohol i utandningsluft med alkometer vid inskrivning Övrigt: Blodstatus, leverstatus hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Medicinska test droger s 10	Urinprov (inga snabbtester)	Urinstickor multi-4 och multi-12 singelsticka Metylfenidat, manipulationssticka	Urinstickor Urinprov, lab Eventuellt salivprov	Laro: Salivprover Urinstickor multi – 15 Urinprov, lab Blodprover (koncentrationsprover)	Beroendecentrum: U-stickor, snabbtest U-prov, lab. Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Abstinensbehandling s 11	Bensodizepiner vid alkoholabstinens	Vid abstinensvård BC eller andra HVB-hem som kommunen har avtal med. Krävs utredning och formellt fattat beslut. Vid akuta behov av medicinsk behandling i öppenvård, hänvisa till landstingets resurser, Vårdcentral om alkohol och läkemedel och Öppenvård psykiatri vid narkotika och psykisk sjukdom. Kommunen bör komplettera med psykosocialt stöd/behandling		Laro: Substitutionsbehandling	Beroendecentrum: Abstinensbehandling alkohol, narkotika. Medicinsk behandling + psykosocialt stöd/ behandling/utredning

	Vårdcentralen Forshaga	Socialtjänsten, Forshaga kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Läkemedelsbehandling Alkoholberoende s 10	Disulfiram Akamprosat Naltrexon Nalmefen	Utdelning av antabus.	Vid samsjuklighet rekommenderade läkemedel.	Laro: Antabus	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Läkemedelsbehandling Nedtrappning av ordinerade läkemedel – bensodiazepiner/ opioider s 11	Utifrån principen att den vårdgivare som startat en medicinering också primärt ansvarar för att försöka avsluta den. I första hand bedöms möjligheten till poliklinisk nedtrappning. Om detta bedöms olämpligt remitteras patienten till psykiatri-Laro/ILN för utredning/ställningstagande till nedtrappning	Om komplex problematik förekommer inleds utredning och SIP används för att klargöra ansvar/samarbete mellan berörda aktörer. Kontakt tas med Vårdcentral eller psykiatri – ILN. BC vid behov efter beslut. Socialtjänsten kan vara delaktig i utredning och behandling.	Princip att den vårdgivare som startar medicinering också primärt ansvarar för försök att avsluta den. Upptäcka ett missbruk/ beroende och ta ställning till poliklinisk nedtrappning. Svårare problematik hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri /ILN	ILN: Nedtrappning av ordinerade läkemedel	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Läkemedelsbehandling av opioidmissbruk/ beroende s 12	Remitteras till psykiatri-Laro för utredning/ ställningstagande till läkemedelsassisterad behandling	Remiss skickas till psykiatri-Laro för utredning/bedömning till läkemedelsassisterad behandling Socialtjänsten bör vara delaktig i både utredning och behandling avseende psykosociala insatser i samarbete med den enskilde och psykiatri.	Vid upptäckt hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri/ Laro-mottagningen	Laro: Enligt HSLF -FS 2016:1, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende.	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Psykologisk och psykosocial behandling alkohol S 13	MI MET KBT Stödsamtal	Beroendemottagningen Trappan. Erbjuder rådgivningssamtal, behandling enligt CRA, KBT, ÅP, 12-steg, MET. SIP upprättas vid behov med Vårdcentral.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänst eller VC	Laro: Samtalsstöd Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: NADA Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling bensodiazepiner s 13	MI Stödsamtal KBT	Beroendemottagningen Trappan. Erbjuder rådgivningssamtal, behandling enligt CRA, KBT, ÅP, 12-steg, MET. Remiss eller SIP till Vårdcentral, psykiatriska öppenvården	MI och KBT	Laro: Samtalsstöd Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: NADA Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling cannabis s 14	Upptäcka och remittera vidare till socialtjänstens beroendevård	Beroendemottagningen Trappan. Erbjuder rådgivningssamtal, behandling enligt HAP, CRA, KBT, ÅP, MET. Remiss eller SIP till psykiatrisk öppenvård.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: Samtalsstöd Återfallsprevention	Beroendecentrum: Psykosocial behandling enligt HAP-manual Övrigt: NADA Friskvård

	Vårdcentralen Forshaga	Socialtjänsten, Forshaga kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Psykologisk och psykosocial behandling centralstimulantia s 14	Upptäcka och remittera vidare till socialtjänstens beroendevård	Beroendemottagningen Trappan. Rådgivningssamtal, behandlingssamtal. CRA, KBT, ÅP, 12-steg, MET. Remiss eller SIP till psykiatrisk öppenvård.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: Samtalsstöd Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: NADA Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling opioider s 14	Upptäcka och remittera vidare till socialtjänstens beroendevård	Beroendemottagningen Trappan. Erbjuder rådgivningssamtal, behandling enligt CRA, KBT, ÅP, MET. Remiss eller SIP till psykiatrisk öppenvård.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: Samtalsstöd Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: NADA Friskvård
Psykosociala stödinsatser: - arbetsrelaterade s 15		Sysselsättningsfrämjande insatser i samverkan med AME, AF, praktiksamordnare och arbetskonsulent.		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsatser: - -boendestöd s 15		Bostadssociala kontrakt. Individuellt boendestöd enligt behov.		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsats - -anhöriga/närstående s 15	Närståendesamtal	Beroendemottagningen Trappan. Rådgivningssamtal, behandlingssamtal enligt CRAFT. Anhörigstöd ges individuellt eller i grupp.	I pågående ärenden kan information, råd och stöd samt barnsamtal erbjudas.	Laro: Erbjuder barnsamtal. Kontaktar socialtjänst vid sidomissbruk. Erbjuder samtal närstående, om det efterfrågas.	Beroendecentrum: Erbjuder barnsamtal. Välkomnar barnbesök. Samtalar/screenar "Väld i nära relation", FREDA
Behandling vid samsjuklighet s 16/17	Upptäcka och remittera vidare till psykiatri och/ eller socialtjänst. Initiera SIP (Samordnad individuell plan) vid behov. Stödinsatser vid till exempel abstinens-behandling.	Remiss till psykiatriska öppenvården. Initiera SIP vid behov och då samtycke finns till berörda vårdgivare.	I möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. i samverkan med socialtjänstens beroendevård Vara behjälpliga till socialtjänsten för medicinsk bedömning. SIP Remiss till somatisk sjukvård vid behov.	Laro: Laromottagningens överläkare handhar all öppenvårdspsykiatri. Vid somatiska besvär hänvisas patient till vårdcentral.	Beroendecentrum: Vid behov medicinsk behandling av båda tillstånden -psykiskt/ beroende. Vid behov medicinsk behandling/åtgärd av fysiskt tillstånd som behöver vård. Neuropsykiatrisk screening samt tillgång psykologsamtal.
Ungdomar med missbruk och beroende s 18	Ansvar att upptäcka, remittera och anmäla till socialförvaltning. Stödja och behandla vid mild och måttlig problematik (ungdomsmottagningen).	Beroendemottagningen Trappan. Rådgivningssamtal och behandlingssamtal utifrån behov oavsett ålder. MET, KBT, ÅP, 12-steg.	Från 18 år.	Laro: Från 20 år.	Beroendecentrum: Från 18 år – abstinensvård enligt vuxenpraxis.

	Vårdcentralen Forshaga	Socialtjänsten, Forshaga kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Missbruk och graviditet s 18	Barnmorskemottagning: Inskrivning av gravida: AUDIT Identifierat riskbruk: kort rådgivning enligt MI. Vid omfattande problematik: kontakta Socialtjänst	Utredning. Bistånd beviljas i form av kontakt med beroendemottagningen Trappan. MI-samtal, ÅP, behandlingshem. Samarbete med MVC.	Upptäckt och stöd för nedtrappning och vid behov remittera till specialistmödravård och socialtjänsten.	Laro: Eventuell ändring i medicinering. Vid behov kontakt med mödravård, socialtjänst och förlossningen.	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse (s 18)
Brukarmedverkan s 18	Informera och hänvisa till brukarrådets mottagning vid psykiatrihuset Karlstad	Genomförandeplaner. Brukarenkäter.	Hänvisa till brukarråd och brukarföreningar.	Laro: Hänvisar till brukarrådets dag i "Förgättnigej" i Psykiatrihusets entré.	Beroendecentrum: Brukarenkäter vid avslutat vårdtid. Brukarrådsbesök varje vecka på avdelningen. Brukarstyrda brukarrevisioner har genomförts vartannat år.
Dopningsmissbruk s 22-29	Upptäcka och remittera till symptomrelaterade specialistfunktioner till exempel psykiatriska symtom till psykiatri och cirkulationssymtom till kardiologin. Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro	Beroendemottagningen Trappan. Rådgivningssamtal, behandlingssamtal. MET, KBT, ÅP. Samverkan med vårdcentral. Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro	Upptäcka och motivera till nedtrappning samt remiss till specialistfunktion inom hälso- och sjukvård för vidare utredning och behandling. Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro	Laro: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland
Spelmissbruk/beroende S 30-38	Personer som söker vårdcentralen med anledning av spelmissbruk men inte har kontakt på annan enhet skall få hjälp med sitt spelmissbruk via vårdcentralen Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 Vid samsjuklighet: remittera till psykiatri. Vid behov samverkan med kommunens socialtjänst. Om det finns barn i familjen som riskerar att falla illa ska anmälan göras till socialtjänst.	Personer med kontakt inom socialtjänsten för annat missbruk och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom socialtjänsten Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling -Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig	Personer med kontakt inom psykiatri och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom psykiatri Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling -Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig Hälso- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov	LARO: Vid utredning och bedömning av sökande till substitutionsbehandling uppmärksamma spelproblem NP-mottagningen: Screening och ev. insats för spelproblem görs av remitterande vårdgivare.	Beroendecentrum: Uppmärksamma, screena och bedöma spelproblem Första linjen och ungdomsmottagningar: Har ansvar för att upptäcka och därefter lotsa vidare till annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård Anmälningsplikt till socialtjänsten upp till 18år. Hälso- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov av råd, stöd och information. Information om att Reflexen

	Vårdcentralen Forshaga	Socialtjänsten, Forshaga kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Spelmissbruk/ Bedömningsinstrument s 37	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PEGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: ASI-spel, NODS eller PGSI</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>LARO:</p> <p>Upptäcka spelproblem - NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma spelproblem - NODS eller PGSI</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Använder ASI-spel samt NODS</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>Vid upptäckt lotsas personen vidare till rätt instans inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård</p>
Spelmissbruk/ Behandling s 37	<p>Behandla: KBT i kombination med MI alt. KBT med inriktning på spelmissbruk</p>	<p>Psykologisk och psykosocial behandling: -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning -Ekonomiskt bistånd -Skuldsanering</p>	<p>Psykologisk och psykosocial behandling: -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning</p>	<p>LARO: Utförs av annan vårdgivare – socialtjänst eller öppenvård psykiatrisk mottagning. SIP kan förekomma.</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Behov av insats för spelproblem meddelas respektive uppdragsgivare inom socialtjänst.</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Utförs av annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård. SIP kan förekomma</p>

	Vårdcentralen Kil	Socialtjänsten i Kils kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Kontaktuppgifter	<p>Enhetschef: Gun Fridh Tel: 0554-421 54</p> <p>Minna Mattson, psykiatrijuksköterska Tel: 0554-421 10</p>	<p>Utredningsgruppen och Öppenvårdsgruppen, Individ och familjeomsorgen Tel: 0554-194 50</p>	<p>Vårdgrannetelefon Tel: 070-210 70 09</p> <p>Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvård.</p>	<p>Laromottagningen och ILN (individuellt läkemedelsnedtrappning) Tel: 054-61 97 51</p> <p>Laro: Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvården.</p> <p>ILN: Remiss från förskrivande läkare inom hälso-och sjukvården</p>	<p>Beroendecentrum Värmland Tel: 054-61 98 47 Hemsida: Värmlands vårdförbund Vårdbegäran via social-tjänst i hemkommun</p> <p>Kils kommun: <i>Ungdomsmottagningen</i> Tel: 0554-421 24, 0554-421 28 <i>Familjecentralen</i> Tel: 0554-195 88</p> <p>Första linjen unga Karlstadsområdet Tel: 054-61 45 00 SMS: 070-24 49 511</p>
Prevention och tidiga Insatser s 9	<ul style="list-style-type: none"> Samtal om levnadsvanor Kort rådgivning 	<p>AUDIT/DUDIT. MI som förhållningssätt vid återkoppling av resultat. Personal på ungdomsmottagning och i fältverksamhet ska särskilt uppmärksamma riskbruk och använda MI som metod för att motivera till förändring.</p> <p>Personal på familjecentral ska tidigt uppmärksamma bruk av alkohol och/eller droger. Anmälan lämnas till utredningsgruppen.</p>		<p>ILN: Konsultation, information och uppföljning på VC, psykiatri med flera.</p>	<p>Kils kommun: Första linjen ska uppmärksamma risk/missbruk bland barn/ungdomar och lämna anmälan till socialtjänsten.</p>
Bedömningsinstrument s 9	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT och DUDIT Alkohol – E DUDIT- E 	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT/DUDIT ASI Sedvanlig utredning 	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT DUDIT 	<p>Laro:</p> <ul style="list-style-type: none"> EQ-5D AUDIT/DUDIT ASI IDS100 	<p>Beroendecentrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> AUDIT/DUDIT Alcohol-E/DUDIT-E ASI IDS100 SCL90 HAD KASAM FREDA
Medicinska test alkohol s 10	<ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft med alkometer. Blodprover (GT, CDT, PEth) 	<ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft med alkometer. 	<ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft med alkometer. Mätning av nyligen intagen alkohol i blod samt urinprov. 	<p>Laro:</p> <ul style="list-style-type: none"> Blodprover (EtG, CDT, ALAT,ASAT, MVC, med flera) Alkohol i utandningsluft med alkometer. 	<p>Beroendecentrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alkohol i utandningsluft med alkometer vid inskrivning Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning

	Vårdcentralen Kil	Socialtjänsten i Kils kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Medicinska test droger s 10	<ul style="list-style-type: none"> • Urinprov, inga snabbtester 	<ul style="list-style-type: none"> • Urinprov 	<ul style="list-style-type: none"> • Urinstickor • Urinprov, lab 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Salivprover • Urinstickor multi – 15 • Urinprov, lab • Blodprover (koncentrationsprover) 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> • U-stickor, snabbtest • U-prov, lab. • Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Abstinensbehandling s 11	Bensodiazepiner vid alkoholabstinens	<p>Abstinensbehandling i öppenvård om möjligt. Alkohol och läkemedel i samarbete med vårdcentral. Narkotika i samarbete med psykiatriska öppenvården.</p> <p>Vid behov Beroende-centrum eller andra HVB-hem (hem för vård eller boende) kommunen har avtal med.</p> <p>Krävs utredning och formellt fattat beslut i arbetsutskott.</p>		Laro: Substitutionsbehandling	Beroendecentrum: <p>Abstinensbehandling alkohol, narkotika.</p> <p>Medicinsk behandling + psykosocialt stöd/ behandling/utredning</p>
Läkemedelsbehandling Alkoholberoende s 10	<ul style="list-style-type: none"> • Disulfiram • Akamprosot • Naltrexon • Nalmefen 		Vid samsjuklighet rekommenderade läkemedel.	Laro: <p>Antabus</p>	Beroendecentrum: <p>Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema</p>
Läkemedelsbehandling Nedtrappning av ordinerade läkemedel – bensodiazepiner/ opioider s 11	<p>Princip att den vårdgivare som startar medicinering också primärt ansvarar för försök att avsluta den</p> <p>Försök till poliklinisk nedtrappning i första hand. I andra hand remiss till psykiatri-Laro/INL för utredning/ ställningstagande till nedtrappning</p>	<p>Om komplex problematik förekommer inleds utredning och SIP (Samordnad individuell plan) används för att klargöra ansvar/ samarbete mellan berörda aktörer.</p> <p>Socialtjänsten kan vara delaktiga i utredning och behandling.</p>	<p>Princip att den vårdgivare som startar medicinering också primärt ansvarar för försök att avsluta den.</p> <p>Upptäcka ett missbruk/ beroende och ta ställning till poliklinisk nedtrappning.</p> <p>Svårare problematik hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri /ILN</p>	ILN: <p>Nedtrappning av ordinerade läkemedel</p>	Beroendecentrum: <p>Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema</p>
Läkemedelsbehandling av opioidmissbruk/ beroende s 12	Remiss till psykiatri-Laro för utredning/ ställningstagande till läkemedelsassisterad behandling	<p>Psykosociala stödinsatser ges efter utredning från kommunens öppenvård och utarbetas i nära samarbete med den enskilde, och psykiatri.</p> <p>Socialtjänsten kan vara delaktiga i både utredning och behandling.</p>	Vid upptäckt hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri/ Laro-mottagningen för utredning/ställningstagande till läkemedelsassisterad behandling	Laro: <p>Enligt HSLF -FS 2016:1, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende.</p>	Beroendecentrum: <p>Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema</p>

	Vårdcentralen Kil	Socialtjänsten i Kils kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Psykologisk och psykosocial behandling alkohol S 13	Stödsamtal – MI, MET, KBT	Kommunens öppenvård erbjuder ÅP, MI, 12-steps behandling. Vid placering på HVB hem används i första hand upphandlade HVB hem. Placering föregås av utredning och formellt fattat beslut	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård eller VC	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling bensodiazepiner s 13	Stödsamtal och MI, KBT,	Utredning inleds. Kontakt med vårdcentral. Upprätta samordnad individuell plan och klargör olika aktörers ansvarsområde. Bistånd i form av behandlingshem kräver utredning och formellt fattat beslut.	MI och KBT	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling cannabis s 14	Upptäcka – Remiss till socialtjänstens beroendevård	Efter utredning kan bistånd beviljas till öppenvård. Där erbjuds ÅP, MI, HAP och 12-steps behandling.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Psykosocial behandling enligt HAP-manual Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling centralstimulantia s 14	Upptäcka – Remiss till socialtjänstens beroendevård	Efter utredning kan bistånd beviljas till öppenvård. Erbjuds där 12-steps-behandling och ÅP.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling opioider s 14	Upptäcka – Remiss till socialtjänstens beroendevård	Efter utredning kan bistånd beviljas till öppenvård där det erbjuds ÅP, MI.	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykosociala stödinsatser: - arbetsrelaterade s 15		Psykosocialt stöd kan erbjudas i form av till exempel ekonomiskt bistånd, hjälp med sysselsättning via AME.		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsatser: - boendestöd s 15		Efter utredning kan bistånd beviljas till öppenvård. Där erbjuds individuellt personellt boendestöd.		Laro: SIP	

	Vårdcentralen Kil	Socialtjänsten i Kils kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Psykosociala stödinsats -anhöriga/ närstående s 15	Närståendesamtal	Barn till föräldrar med beroendeproblem erbjuds hjälp från socialtjänsten i form av stödkontakt med öppenvården. Förebyggargruppen ansvarar för barngruppsverksamhet ihop med svenska kyrkan. Inget biståndsbeslut krävs för deltagande. Vuxna anhöriga/ närstående erbjuds stödkontakt med öppenvården.	I pågående ärenden kan information, råd och stöd samt barnsamtal erbjudas.	Laro: Erbjuder barnsamtal. Kontaktar socialtjänst vid sidomissbruk. Erbjuder samtal närstående, om det efterfrågas.	Beroendecentrum: Erbjuder barnsamtal. Välkomnar barnbesök. Samtalar/screenar "Våld i nära relation", FREDA Kils kommun: Första linjen ska uppmärksamma barn/ungdomar i behov av stödinsats.
Behandling vid samsjuklighet s 16/17	Upptäcka och remittera vidare till psykiatri/ socialtjänst Initiera SIP vid behov. Stödinsatser till exempel vid abstinensbehandling.	SIP tillsammans med berörda aktörer. Psykosocial behandling kan ges i form av MI, ÅP och HAP. Psykosocialt stöd kan erbjudas i form av till exempel ekonomiskt bistånd, hjälp med sysselsättning	I möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. i samverkan med socialtjänstens beroendevård Vara behjälpliga till socialtjänsten för medicinsk bedömning, SIP. Remiss till somatisk sjukvård vid behov.	Laro: Laromottagningens överläkare handhar all öppenvårdspsykiatri. Vid somatiska besvär hänvisas patient till vårdcentral.	Beroendecentrum: -Vid behov medicinsk behandling av båda tillstånden -psykiskt/ beroende. -Vid behov medicinsk behandling/åtgärd av fysiskt tillstånd som behöver vård. -Neuropsykiatrisk screening samt tillgång psykologsamtal.
Ungdomar med missbruk och beroende s 18	Ansvar att upptäcka, remittera och anmäla till socialtjänst. Stödja och behandla vid mild och måttlig problematik – kontakta socialtjänst.	AUDIT/DUDIT för att upptäcka risk/ missbruk. Utredning. Upprätta SIP om flera aktörer är aktuella. MI används som förhållningssätt. -Bistånd kan beviljas i form av kontakt med öppenvård. -Urinprov och utandningsprov kan tas för att kontrollera drog/ alkoholfpåverkan. -Personal på ungdomsmottagning ska uppmärksamma risk/missbruk bland barn/ungdomar.	Från 18 år.	Laro: Från 20 år.	Beroendecentrum: Från 18 år – abstinensvård enligt vuxenpraxis.
Missbruk och graviditet s 18	Barnmorskemottagning: Inskrivning av gravida, AUDIT Identifierat riskbruk: kort rådgivning enligt MI. Omfattande problematik: kontakta socialtjänst	Utredning. Bistånd kan beviljas i form av kontakt med öppenvård, MI samtal, ÅP, abstinensbehandling i nära samarbete med vårdcentral och psykiatri. Samarbete med mödravårds och ungdomsmottagning med flera.	Upptäckt och stöd för nedtrappning och vid behov remittera till specialismödravård och socialtjänsten.	Laro: Eventuell ändring i medicinering. Vid behov kontakt med mödravård, socialtjänst och förlossningen.	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse (s 18)

	Vårdcentralen Kil	Socialtjänsten i Kils kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Brukarmedverkan s 18	<p>Brukare/patient skall ha inflytande över vården hen är föremål för.</p> <p>Informera och hänvisa till brukarrådets fasta besökstid varje vecka vid psykiatrishuset Karlstad</p>	<p>En gång/år görs en tjänstegarantiunder-sökning genom att en enkät delas ut till brukarna där de kan/får lämna synpunkter på IFO:s verksamhet/ personal.</p>	<p>Hänvisa till brukarråd och brukarföreningar.</p>	<p>Laro: Hänvisar till brukarrådets dag i "Förgättnigej" i Psykiatrihusets entré.</p>	<p>Beroendecentrum: Brukarenkäter vid avslutat vårdtid.</p> <p>Brukarrådsbesök varje vecka på avdelningen. Brukarstyrda brukarrevisioner har genomförts vartannat år.</p>
Dopningsmissbruk s 22-29	<p>Ansvar att upptäcka och remittera till specialistfunktion inom hälso- och sjukvård – symtomrelaterade, till exempel psykiatriska symtom till psykiatri, cirkulationssymtom till kardiologen.</p> <p>Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro</p>	<p>Utredning, problematiken ofta komplex. Upprätta SIP och klargör olika aktörers ansvar.</p> <p>Vid behov av psykosocial behandling kan bistånd beviljas till kommunens öppenvård.</p> <p>Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro</p>	<p>Upptäcka och motivera till nedtrappning samt remiss till specialistfunktion inom hälso- och sjukvård för vidare utredning och behandling.</p> <p>Ev. hänvisning till dopningsmottagningen Beroendecentrum Örebro</p>	<p>Laro: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland</p>	<p>Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland</p>
Spelmissbruk/beroende s 30-38	<p>Personer som söker vårdcentralen med anledning av spelmissbruk men inte har kontakt på annan enhet skall få hjälp med sitt spelmissbruk via vårdcentralen</p> <p>Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018</p> <p>Vid samsjuklighet: remittera till psykiatri.</p> <p>Vid behov samverka med kommunens socialtjänst.</p> <p>Om det finns barn i familjen som riskerar att falla illa ska anmälan göras till socialtjänst.</p>	<p>Personer med kontakt inom socialtjänsten för annat missbruk och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom socialtjänsten</p> <p>Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018</p> <p>I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling</p> <p>-Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig</p>	<p>Personer med kontakt inom psykiatri och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom psykiatri</p> <p>Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018</p> <p>I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling</p> <p>-Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig</p> <p>Hälso- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov</p>	<p>LARO: Vid utredning och bedömning av sökande till substitutionsbehandling uppmärksamma spelproblem</p> <p>NP-mottagningen: Screening och ev. insats för spelproblem görs av remitterande vårdgivare.</p>	<p>Beroendecentrum: Uppmärksamma, screena och bedöma spelproblem</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Har ansvar för att upptäcka och därefter lotsa vidare till annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälso- och sjukvård</p> <p>Anmälningsplikt till socialtjänsten upp till 18år.</p> <p>Hälso- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov av råd, stöd och information.</p> <p>Information om att Reflexen</p>

	Vårdcentralen Kil	Socialtjänsten i Kils kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Spelmissbruk/ Bedömningsinstrument s 37	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PEGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: ASI-spel, NODS eller PGSI</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>LARO:</p> <p>Upptäcka spelproblem - NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma spelproblem - NODS eller PGSI</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Använder ASI-spel samt NODS</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>Vid upptäckt lotsas personen vidare till rätt instans inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård</p>
Spelmissbruk/ Behandling s 37	<p>Behandla: KBT i kombination med MI alt. KBT med inriktning på spelmissbruk</p>	<p>Psykologisk och psykosocial behandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning -Ekonomiskt bistånd -Skuldsanering 	<p>Psykologisk och psykosocial behandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning 	<p>LARO: Utförs av annan vårdgivare – socialtjänst eller öppenvård psykiatrisk mottagning. SIP kan förekomma.</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Behov av insats för spelproblem meddelas respektive uppdragsgivare inom socialtjänst.</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Utförs av annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård. SIP kan förekomma</p>

	Vårdcentralen Skoghall	Socialtjänst Hammarö kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Kontaktuppgifter	<p>Enhetschef Åsa Wahlén Tel: 054-61 84 57</p> <p>Birgitta Västlund-Holmström, psykiatrisjuksköterska Tel: 054-61 84 56</p>	Hammarö kommun Socialförvaltningen 054 -515240	<p>Vårdgrannetelefon Tel: 070-210 70 09</p> <p>Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvård.</p>	<p>Laromottagningen och ILN (individuell läkemedelsnedtrappning) Tel: 054-61 97 51</p> <p>Laro: Egenremiss, remiss från socialtjänst, frivård eller hälso- och sjukvården.</p> <p>ILN: Remiss från förskrivande läkare inom hälso- och sjukvården</p>	<p>Beroendecentrum Värmland Tel: 054-61 98 47 Hemsida: Värmlands vårdförbund Vårdbegäran via social-tjänst i hemkommun</p> <p>Första linjen unga Karlstadsområdet Tel: 054-61 45 00 SMS: 070-24 49 511</p>
Prevention och tidiga Insatser s 9	<ul style="list-style-type: none"> • Samtal om levnadsvanor, • Kort rådgivning 	Rådgivning, information, MI, ANDT-strategi	-	ILN: Konsultation, information och uppföljning på VC, psykiatri med flera.	
Bedömningsinstrument s 9	<ul style="list-style-type: none"> • AUDIT och DUDIT • Alcohol -E, • DUDIT-E 	AUDIT, DUDIT, Alcohol-E, DUDIT-E, ASI	<ul style="list-style-type: none"> • AUDIT • DUDIT 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • EQ-5D • AUDIT/DUDIT • ASI • IDS100 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> • AUDIT/DUDIT • Alcohol-E/DUDIT-E • ASI • IDS100 • SCL90 • HAD • KASAM • FREDA
Medicinska test alkohol s 10	<ul style="list-style-type: none"> • Alkohol i utandningsluft med alkometer. • Blodprover (GT, CDT, PEth) 	Utandningsprov, Triple A	<ul style="list-style-type: none"> • Alkohol i utandningsluft med alkometer. • Mätning av nyligen intagen alkohol i blod samt urinprov. 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Blodprover (EtG, CDT, ALAT,ASAT, MVC, med flera) • Alkohol i utandningsluft med alkometer. 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> • Alkohol i utandningsluft med alkometer vid inskrivning • Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Medicinska test droger s 10	Urinprov, (inga snabbtester)	Urinprov, multistickor, singelsticka cannabis.	<ul style="list-style-type: none"> • Urinstickor • Urinprov, lab 	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Salivprover • Urinstickor multi – 15 • Urinprov, lab • Blodprover (koncentrationsprover) 	Beroendecentrum: <ul style="list-style-type: none"> • U-stickor, snabbtest • U-prov, lab. • Övrigt: Blodstatus, leverstatus, hepatit, HIV, puls, blodtryck, somatisk undersökning
Abstinensbehandling s 11	Bensodiazepiner vid alkoholabstinens	Vid symptom samverkan VC samt PÖV. Vid behov BC eller HVB-hem, SIP		Laro: Substitutionsbehandling	Beroendecentrum: Abstinensbehandling alkohol, narkotika. Medicinsk behandling + psykosocialt stöd/ behandling/utredning

	Vårdcentralen Skoghall	Socialtjänst Hammarö kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Läkemedelsbehandling Alkoholberoende s 10	<ul style="list-style-type: none"> • Disulfiram • Akamprosot • Naltrexon • Nalmefen 		Vid samsjuklighet rekommenderade läkemedel.	Laro: Antabus	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Läkemedelsbehandling Nedtrappning av ordinerade läkemedel – bensodiazepiner/ opioider s 11	<p>Utifrån principen att den vårdgivare som startat en medicinering också primärt ansvarar för att försöka avsluta den.</p> <p>I första hand bedöms möjligheten till poliklinisk nedtrappning. Om detta bedöms olämpligt remitteras patienten till psykiatri-Laro/INL för utredning/ ställningstagande till nedtrappning.</p>	SIP vid behov	<p>Princip att den vårdgivare som startar medicinering också primärt ansvarar för försök att avsluta den.</p> <p>Upptäcka ett missbruk/ beroende och ta ställning till poliklinisk nedtrappning.</p> <p>Svårare problematik hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri /ILN</p>	ILN: Nedtrappning av ordinerade läkemedel	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Läkemedelsbehandling av opioidmissbruk/ beroende s 12	Remitteras patienten till psykiatri-Laro för utredning/ ställningstagande till läkemedelsassisterad behandling.	Hänvisning/remiss till psykiatri-Laro	Vid upptäckt hänvisas/remiss till länsgemensam psykiatri/ Laro-mottagningen	Laro: Enligt HSLF -FS 2016:1, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende.	Beroendecentrum: Läkemedelsbehandling utifrån abstinenssymtom/ nedtrappningsschema
Psykologisk och psykosocial behandling alkohol S 13	<ul style="list-style-type: none"> • Stödsamtal • MI • MET • KBT 	MI, MET, KBT, ÅP, CRA, 12-steg	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänst eller VC	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling bensodiazepiner s 13	<ul style="list-style-type: none"> • Stödsamtal • MI 	MI, KBT, ÅP, CRA, 12-steg	MI vid nedtrappning (saknar tillräckliga resurser för att erbjuda KBT)	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling cannabis s 14	Upptäcka och remittera till socialtjänstens beroendevård	MI, KBT, ÅP, CRA, 12-steg, HAP	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: <ul style="list-style-type: none"> • Samtalsstöd • Återfallsprevention 	Beroendecentrum: Psykosocial behandling enligt HAP-manual Övrigt: <ul style="list-style-type: none"> • NADA • Friskvård

	Vårdcentralen Skoghall	Socialtjänst Hammarö kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Psykologisk och psykosocial behandling centralstimulanti s 14	Upptäcka och remittera till socialtjänstens beroendevård	MI, KBT, ÅP, CRA, 12-steg	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykologisk och psykosocial behandling opioider s 14	Upptäcka och remittera till socialtjänstens beroendevård	MI, KBT, ÅP, CRA, 12-steg	Aktuellt vid samsjuklighet - i möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev i samverkan med socialtjänstens beroendevård	Laro: • Samtalsstöd • Återfallsprevention	Beroendecentrum: Sessioner i återfallsprevention Övrigt: • NADA • Friskvård
Psykosociala stödinsatser: - arbetsrelaterade s 15		Stödinsatser, anpassad sysselsättning APH.		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsatser: - -boendestöd s 15		Sociala kontrakt med stödinsatser, stöd, bostadsanskaffning		Laro: SIP	
Psykosociala stödinsats - -anhöriga/närstående s 15	Närståendesamtal	CRAFT, anhörigstöd, Linus barnstöd, Hela människan hjulet, familjeterapi, info, rådgivning.	I pågående ärenden kan information, råd och stöd samt barnsamtal erbjudas.	Laro: Erbjuder barnsamtal. Kontakter socialtjänst vid sidomissbruk. Erbjuder samtal närstående, om det efterfrågas.	Beroendecentrum: Erbjuder barnsamtal. Välkomnar barnbesök. Samtalar/screenar "Väld i nära relation", FREDA
Behandling vid samsjuklighet s 16/17	Upptäcka och remittera vidare till psykiatri och/ eller socialtjänsten Initiera SIP vid behov Stödinsatser vid till exempel abstinens-behandling	Remiss psykiatri, intern samverkan, initiera SIP vid behov.	I möjligaste mån behandla båda tillstånden samtidigt ev. i samverkan med socialtjänstens beroendevård Vara behjälpliga till socialtjänsten för medicinsk bedömning, SIP. Remiss till somatisk sjukvård vid behov.	Laro: Laromottagningens överläkare handhar all öppenvård psykiatri. Vid somatiska besvär hänvisas patient till vårdcentral.	Beroendecentrum: Vid behov medicinsk behandling av båda tillstånden -psykiskt/ beroende. Vid behov medicinsk behandling/åtgärd av fysiskt tillstånd som behöver vård. Neuropsykiatrisk screening samt tillgång psykologsamtal.
Ungdomar med missbruk och beroende s 18	Ansvar att upptäcka, remittera och anmäla till socialförvaltningen. Stödja och behandla vid mild och måttlig problematik (ungdomsmottagningen).	HAP, CPU, MI. Stödja och behandla.	Från 18 år.	Laro: Från 20 år.	Beroendecentrum: Från 18 år – abstinensvård enligt vuxenpraxis.

	Vårdcentralen Skoghall	Socialtjänst Hammarö kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Missbruk och graviditet s 18	Barnmorskemottagning: Inskrivning av gravida: AUDIT Identifierat riskbruk: Kort rådgivning enligt MI. Omfattande problematik: Kontakta Socialtjänst	Samverkan Familjecentralen	Upptäckt och stöd för nedtrappning och vid behov remittera till specialistmödravård och socialtjänsten.	Laro: Eventuell ändring i medicinering. Vid behov kontakt med mödravård, socialtjänst och förlossningen.	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse (s 18)
Brukarmedverkan s 18		Brukarundersökning	Hänvisa till brukarråd och brukarföreningar.	Laro: Hänvisar till brukarrådets dag i "Förgätmigej" i Psykiatrihusets entré.	Beroendecentrum: Brukarenkäter vid avslutat vårdtid. Brukarrådsbesök varje vecka på avdelningen. Brukarstyrda brukarrevisioner har genomförts vartannat år.
Dopningsmissbruk s 22-29	Ansvar att upptäcka och remittera till specialistfunktion inom hälso- och sjukvård	SIP vid behov	Upptäcka och motivera till nedtrappning samt remiss till specialistfunktion inom hälso- och sjukvård för vidare utredning och behandling.	Laro: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland	Beroendecentrum: Enligt länsöverenskommelse Vård och stöd vid missbruk och beroende i Värmland
Spelmissbruk/beroende S 30-38	Personer som söker vårdcentralen med anledning av spelmissbruk men inte har kontakt på annan enhet skall få hjälp med sitt spelmissbruk via vårdcentralen Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 Vid samsjuklighet: remittera till psykiatri. Vid behov samverka med kommunens socialtjänst. Om det finns barn i familjen som riskerar att falla illa ska anmälan göras till socialtjänst.	Personer med kontakt inom socialtjänsten för annat missbruk och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom socialtjänsten Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling -Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig	Personer med kontakt inom psykiatri och som samtidigt har spelmissbruk skall få hjälp med sitt spelmissbruk inom psykiatri Folkhälsomyndigheten - nytt från 1 jan 2018 I de fall personen har kontakt både inom socialtjänst och psykiatri behövs SIP genomföras för att bedöma var personen skall få sin behandling -Vid uttalad samsjuklighet och behov av extern behandling skall det ekonomiska ansvaret/fördelningen vara tydlig Hälso- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov	LARO: Vid utredning och bedömning av sökande till substitutionsbehandling uppmärksamma spelproblem NP-mottagningen: Screening och ev. insats för spelproblem görs av remitterande vårdgivare.	Beroendecentrum: Uppmärksamma, screena och bedöma spelproblem Första linjen och ungdomsmottagningar: Har ansvar för att upptäcka och därefter lotsa vidare till annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård Anmälningsplikt till socialtjänsten upp till 18år. Hälso- och sjukvården skall särskilt beakta barns behov av råd, stöd och information. Information om att Reflexen

	Vårdcentralen Skoghall	Socialtjänst Hammarö kommun	Psykiatrisk öppenvård Karlstad	Länsgemensam psykiatri	Gemensamma verksamheter
Spelmissbruk/ Bedömningsinstrument s 37	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PEGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: ASI-spel, NODS eller PGSI</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma: NODS eller PGSI ICD10, DSM5</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p>	<p>LARO:</p> <p>Upptäcka spelproblem - NODS-PERC</p> <p>Utreda/bedöma spelproblem - NODS eller PGSI</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Använder ASI-spel samt NODS</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Upptäcka/bedöma: NODS-PERC</p> <p>Folhälsomyndigheten - screeningsinstrument</p> <p>Vid upptäckt lotsas personen vidare till rätt instans inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård</p>
Spelmissbruk/ Behandling s 37	<p>Behandla: KBT i kombination med MI alt. KBT med inriktning på spelmissbruk</p>	<p>Psykologisk och psykosocial behandling: -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning -Ekonomiskt bistånd -Skuldsanering</p>	<p>Psykologisk och psykosocial behandling: -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende -KBT med inriktning på spelmissbruk/beroende med MI -Psykosocialt stöd och rådgivning</p>	<p>LARO: Utförs av annan vårdgivare – socialtjänst eller öppenvård psykiatrisk mottagning. SIP kan förekomma.</p> <p>NP-mottagningen: Utförs av remitterande vårdgivare</p>	<p>Beroendecentrum: Behov av insats för spelproblem meddelas respektive uppdragsgivare inom socialtjänst.</p> <p>Första linjen och ungdomsmottagningar: Utförs av annan vårdgivare inom socialtjänst eller hälsa- och sjukvård. SIP kan förekomma</p>